

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:
egész évre 150.— L., félévre 85.— L.
Egyes szám ára 4.— L.
Külföldre egész évre 250.— L.

Laptulajdonos: Magyar Nép R. T.
Főszerkesztő: Gyallay Domokos.
Felelős szerkesztő és ügyv. igazgató:
dr. Szász Ferenc.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ,
Strada Baron L. Pop 5. szám.
Megjelenik minden szombaton.

Szilárd alapokon.

A főhatalom változása alkalmával a Királyhágó mellékének alföldi részén mintegy 250 ezer református hívő kapcsolódott ki eredeti egyházi kötelékéből. Ezeket az első években az erdélyi református egyházkerület vette lelki gondozás alá. De hovatovább mind nagyobb mértékben jelentkezett annak a szüksége, hogy az alföldi hatalmas gyülekezetek önálló egyházkerületbe tömörüljenek. Nemcsak a térbeli távolság tette ezt szükségessé, hanem az a körülmény is, hogy az alföldi nagy egyházközségek anyagi helyzete s lelki szükségéi mások voltak, mint az erdélyi kerület egyházközségeié. A felső vezetésre is tehát más feladatok vártak, mint az erdélyi református püspökségben.

Ezek a körülmények vezettek arra, hogy a Királyhágómelléki református eklézsiák a múlt évtized derekán külső szervezetben elváltak az erdélyi kerületből s önálló püspökségben szervezkedtek.

Az átmeneti évek idején föl-fölmerült az aggodalom, hogy vajjon az új szervezet elég erős tud-e gyűjteni és latba vetni a sulyos feladatok megoldására. Az aggodalmat azonban csakhamar bizalom és megnyugvás váltotta föl: a Királyhágómelléki református vezető emberek szilárd egységbe tudták tömöríteni a népes nyájat s az új alakulást nemcsak fegyellemmel, de építő, haladó munkakészséggel is meg tudták tölteni. Az új püspökség területén az egyházi élet minden vonatkozásban fölvirult iskolák, egyesületek, sajtó, egészséges közszellemet teremtettek.

Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a Gondviselés kitűnő főpásztort állított Sulyok István személyében a Királyhágó-melléki egyházkerület élére. Azok, akik közdolgokkal foglalkoz-

nak, tanuságot tehetnek arról, hogy Sulyok István püspök szilárd, megbízható, erős, lelkes támogatót jelentett minden közügy számára.

A kialakult belső egység azonban a legujabb időkig nem birt megfelelő külső kerettel. Az állam nem foglalta törvénybe a nagyváradi református püspökség szervezetét, bár minden kormány kifejezésre juttatta ennek jogos és szükséges voltát.

Sulyok István, püspök.

Most végül ez a rendezés is megtörtént egy törvényrendelet kiadásával. A rendelet szerint a Királyhágó-melléki vagyis nagyváradi református püspökség hatáskörébe fognak tartozni Arad, Bihar, Krassó, Máramaros, Szörény, Szatmár, Temesmegyék, Szilágy megye érmihályfalvai és nagykarolyi járásának ref. egyházközségei. A rendelet törvény a püspökség anyagi ügyeinek, igazgatási költségeinek rendezését is jövő évtől kezdődőleg előirányozta.

A szívós, kitartó, céltudatos munka tehát meghozta ál-

dásos eredményét: a nagyváradi püspökség jogilag is erős pillérévé lett a magyar reformátusok életének. Az elismert egyházkerület a napokban tartotta meg közgyűlését Nagyváradon. A gyűlés főeseménye Sulyok István püspöki jelentése volt. Kiemelkedő része volt a jelentésnek az, amelyben Sulyok püspök beszámolt a hívek áldozatkészségéről. Az önkéntes adományok idei összege két és félmilliót tesz ki. A hívek áldozatkészségéből tartják fenn a nagyváradi Árvaházat és a nagyváradi Iparostanonc Otthont. A hívek közel tizenhatmillió lej egyházi adóterhet viseltek. Középsiskolákra 1,136.515 lejt, elemi iskolákra 8,308.141 lejt, míg a különböző jellegű tanintézetekben tanuló növendékek vallásoktatására 403.328 lejt, tehát közel 10 millió lejt fordítottak.

Új felszerelési tárgy, amit a civilek is viselnek.

A háborus aggodalmak új felszerelési tárgyat szültek és tettek általánossá. Ez a gázvédő álarc, amelyet Angliában mindenki visel. Szerencsére, a gázálarc még nem került használatba, mert a

hulakozó felek tartózkodtak a mérges gázok használatától. A kép szerint az angol király egy háborus szolgálatot teljesítő nővel beszél. Mindkettejük gázálarcot hord a táskájában.

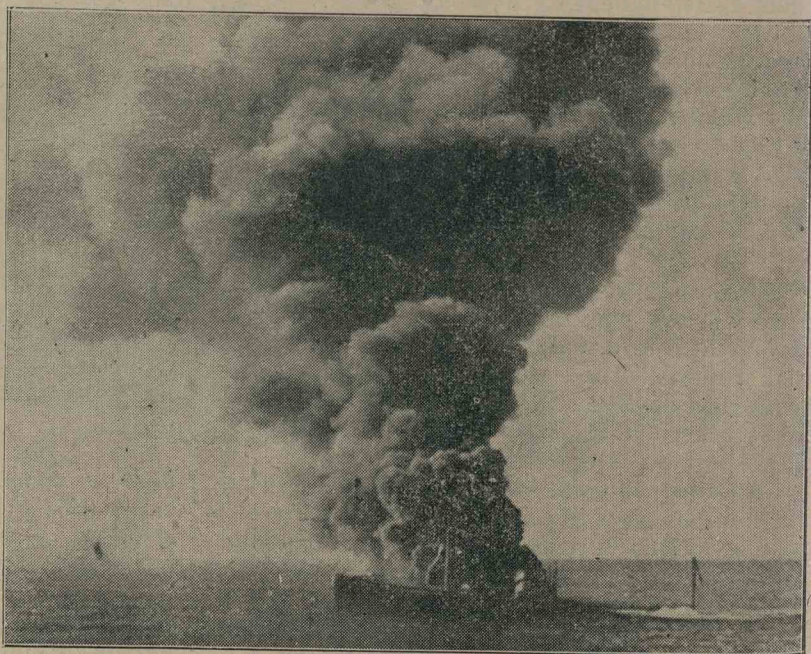
Mihály nagyvajda ünneplése.

Mihály nagyvajda és trónörökös jogszerinti szenátor lett. A trónörököszt ebből az alkalomból a szenátus meleg ünneplésben részesítette.

Megváltozott fegyverekkel.

A szembenálló felek részéről állandóan hangzik a jelszó, hogy a békekisérletek meggyűlöltetésük után immár a fegyvereké a szó. A gyakorlatban másként alakult a helyzet, a megszokott fegyverek helyett inkább gazdasági téren folyik a pusztító mérkőzés, az ellenfelek arra törekszenek, hogy a hadianyagok és élelmiszerek beszerzését lehetetlenné tegyék egymás számára. A hadviselés egyik legfontosabb anyaga a petróleum, a benzin. A buvárhajók ezcknek a szállítása ellen küzdenek legelszántabban. Képünk egy megtorpedózott francia petróleum-hajó égését ábrázolja.

Argetoianu után Tatarescu.

A múlt héten Argetoianu miniszterelnök váratlanul benyújtotta lemondását s pénteken este Ófelsége, Károly király Tatarescu volt miniszterelnököt, legutóbb párisi követet bízta meg kormányalakítással, aki egy napi tanácskozás után megalakította kormányát, amely péntek este már le is tette az esküt.

Az eskütétel alkalmával Tatarescu miniszterelnök beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy az új kormány a Nemzeti Ujjászületés Frontjának a szellemében fog működni, békitő, építő és megerősítő céljai vannak. Meg akarja erősíteni a nemzeti együvértartozás frontját, amelyet a mai nehéz idők megkívánnak. Teljesedésbe viszi az ország összes katonai és anyagi erőinek megszervezését, a nemzeti javak s az ország semlegességének megőrzése érdekében, amelyet minden körülmények között fenn fog tartani. Tatarescu miniszterelnök beszélt azután az idők által követelt társadalmi újításokról és berendezésekről, amelyeknek az a célja, hogy az ország általános termelőképességét növeljék. Fel akarja emelni a falu és a városi munkásosztály színvonalát. Ugy az országon belül, mint a határokon túl az új kormány megőrzi a békét s biztosra veszi, hogy a nagy munkában az összes románok a kormány mellett állanak. Szavait azzal fejezte be: ebben az ünnepélyes pillanatban biztosítani akarom Felségedet, hogy nem fogunk elfáradni és nem fogunk ingadozni nagy köteleseink betöltésében és meg fogunk felelni Felséged magas bizalmának és az ország várakozásának.

Tatarescu miniszterelnök beszédére Ófelsége az alábbiakat mondta:

— Miniszterelnök úr! Uraim!

— Biztos vagyok abban, hogy Önök mind annyian tudatában vannak gondjainknak s a súlyos időknek, amelyben vezetniök kell az Önökre bízott miniszteriumokat. A program, amelyet a miniszterelnök úr most kifejtett, rendkívül szép ígérlet, teljes szivemből kívánom, hogy úgy Ön, mint Önök, munkatársaim, teljesíteni tudják ezt. Ma, mikor az egész világon zürzavar uralkodik, kötelességünk áldozatot hozni, hogy országunk anyagilag s ami ennél sokkal többet jelent, erkölcsileg is felvirágozzék. Ezért teljesen számítok az Önök lelkiismeretére, hogy minden igyekezetükkel azon lesznek, hogy ez az erkölcset és becsületet mû napról-napra mind jobban megerősödjék. Ilyen feltételek között minden ingadozás nélkül dolgozva az ország javáért, ki fogják érdemelni a haza elismerését. Kívánom, hogy mindaz, amit ma este

elém terjesztettek, megvalósuljon. Isten miniket úgy segítse!

Szombaton nyílt meg a törvényhozó testületek új ülészsaka. A képviselőházat Vaida Sándor elnök nyitotta meg. Először a meggyilkolt Armand Calinescu érdemeit méltatta s azután bejelentette, hogy Tatarescu miniszterelnök vezetése alatti kormány átvette az ország vezetését. Vaida Sándor üdvözölte az új miniszterelnököt, akit ünnepélyben részesítettek a képviselők. Tatarescu válaszbeszédében kijelentette, hogy az ország most tetteket vár a kormánytól. Hiszi és reméli, hogy a kormány, amely rendkívül komoly körülmények között vette át az ország vezetését, számíthat minden öntudatos román s elsősorban a Nemzeti Ujjászületés Frontja parlamentjének a támogatására. Bejelentette, hogy rövid időn belül kormányprogramot ad. Azután Vaida Sándor elnök szólalt fel újból s hangoztatta, hogy kétszeres ünnepe van a képviselőháznak. *Huszonöt éve annak, hogy II. Károly király, mint trónörökös, először jelent meg a szenátusban és ugyanakkor ünnepli az ország azt is, hogy Mihály nagyvajda betöltötte a törvényes életkort és mint jogszerinti szenátor fog megjelenni a szenátusban.* „A belevetett remény valósággá erősödött, — mondotta, — mivel ő most a mi bölcs vezérünk és fia az összes románok uralkodója lesz.“

Ezután a képviselők a szenátusba mentek át, amelyet Argetoianu elnök nyitott meg. Bejelentette lemondását, de a szenátus egyhangulag újból a szenátus elnökévé választotta meg. Azután jelentette a szenátusnak, hogy Mihály nagyvajda trónörökös a szenátusba érkezett s ugyanakkor melegen üdvözölte Ófelségét. Az üdvözlés után a szenátus tagjai állva hallgatták végig a trónörökös esküjét: Hűséget esküszöm Ófelségének a királynak, esküszöm, hogy megtartom az ország alkotmányát és törvényeit, esküszöm, hogy megvédem a haza épségét. Isten engem úgy segítse!

A nagyvajda azután rövid beszédet mondott s hangoztatta, hogy mint jogszerinti szenátor minden tekintetben megteszi a kötelességét, hogy méltó legyen kiváló elődeihez. Azután Tatarescu miniszterelnök üdvözölte Mihály trónörökösöt és emlékeztette a kettős ünnep nagy jelentőségére.

Amint Tatarescu miniszterelnök is bejelentette, rövidesen kormányprogramot ad. Reméljük, hogy programjában a kisebbségi jogok teljesítéséről sem fog megfeledkezni.

• Külföld •

Szoros angol—francia együttműködés! Az angol kormány hivatalos jelentést adott ki, amelyben az alábbiakat közli: A legfelsőbb angol haditanács Londonban értekezletet tartott. A tanácskozásokon francia részről megjelent Daladier miniszterelnök, Gamelin tábornok, a francia hadsereg főparancsnoka és több francia tábornok. Angol részről megjelentek Chamberlain miniszterelnök, az angol külügyi államtitkár és az angol nemzetvédelmi parancsnokság tagjai. A több részletben lefolyt tanácskozások után a két ország miniszterelnökei közös nyilatkozatot adtak ki. A nyilatkozatban közlik, hogy az 1914—1918-as világháborúban szerzett tapasztalatok alapján már most, a háború kezdetén, elhatározzák, hogy a két ország teljesen együtt fog működni az összes nemzetvédelmi ügyekben. Ide tartoznak a légügy, fegyverkezés, nyersanyag és kőolajutánpótlás, a tengeren való szállítás és a gazdasági háború. A megállapodásból kitűnik, hogy az angol—francia együttműködés gazdasági téren is teljessé vált és hogy a nyugati hatalmak minden eszközzel arra igyekeznek, hogy maguk számára biztosítsák a győzelmet. A francia ujságok nagy lelkesedéssel írnak az egyezményről. Egyes ujságok azt állítják, hogy ennyire tökéletes egyezmény páratlan a világtörténelemben.

Anglia ragaszkodik a Népszövetség fenntartásához. Lapunk egyik régebbi számában közöltük, hogy a Népszövetség december hónap folyamán ülést tart. Az európai háború miatt

a Nemzetek Szövetségének ülését nem fogják megtartani. Ezzel kapcsolatban Butler, angol külügyi államtitkár, kijelentette az angol parlamentben, hogy Anglia továbbra is nagy reményeket fűz a Népszövetség munkájához és ragaszkodik a Népszövetség fenntartásához.

Ribbentrop megkapta a legnagyobb orosz kitüntetést. Ribbentrop, németbirodalmi külügyminiszter, megkapta a legnagyobb orosz kitüntetést, a Lenin-rendet.

Elsülyedt egy holland személyszállító hajó. Az angliai partok közelében egy holland személyszállító hajó aknába ütközött. A négyszáz utas közül száznegyven utas a tengerbe fulladt.

Miért nem avatkozik Olaszország a háborúba? A francia ujságok Olaszország semleges helyzetével foglalkozva, állítják, hogy Olaszország azért nem avatkozik be a háborúba, mert gazdasági ereje nem lenne elegendő ahhoz, hogy rövid ideig is háborút tudjon folytatni. Az olasz ujságokban a francia állítások ellen tiltakozások jelentek meg. Ezekben a francia beállítást célzatosnak minősítik és Olaszország semlegességét politikai okokkal magyarazzák. Megjegyzik az olasz ujságok, hogy Olaszország későbbi magatartása a háború alakulásától függ.

Repülőket képeznek ki Kanadában. A szövetséges haderők számára Kanadában 25 ezer repülőfognak kiképezni. Erre a célra hatezer kiképző repülőgépet vásároltak.

Beszámolót mondott a magyar külügyminiszter. Gróf Csáky István, Magyarország külügyminisztere, a magyar képviselőház ülésén részletes beszá-

molót mondott Magyarországnak a külpolitikai helyzetéről és a magyar kormány külpolitikájáról. Csáky szerint alapvető hiba, hogy csak két évtized után feledezték fel Európa egyes hatalmai, hogy a független Magyarország nemcsak a Duna medencéjében, hanem Közép-Európában is kiegyensúlyozó tényező jelent. Hangsúlyozta a magyar külügyminiszter, hogy ha valamely állam el akarná orozni Magyarországot önállóságát, Magyarország az utolsó emberig készen áll és hadserege olyan gyors ütemben fejlődik, hogy meglepetések nem érhetik. Csáky gróf kiemelte, hogy Magyarország viszonya Németországhoz és Olaszországhoz a legbarátságosabb. Jugoszláviával kapcsolatban ismételte, hogy Magyarország és Jugoszlávia között ma már ellentét el sem képzelhető és Jugoszlávia megerősödése Magyarországnak is fontos érdeke. Bulgáriával kapcsolatban a közös fegyverbarátságáról és közös érdekről beszélt. Romániával kapcsolatban megemlítette: Magyarország a kezdeményező lépéseket megtette, hogy a két ország közötti légkört tisztuljon. A magyar kormány most várakozó álláspontra helyezkedett, hogy Románia milyen lépéseket tesz a kezdeményezésre. Csáky gróf külön hangsúlyt adott beszéde azon részének, ahol a magyar—országi viszonyt fejtegette. Beszédében hangoztatta, hogy a két ország között ellentétek alig vannak és minden lehetőség megvan arra, hogy Magyarország és Olaszország gazdasági téren együtt működjenek. A magyar külügyminiszter beszédét azzal fejezte be, hogy Magyarország viszonya Angliával és Franciaországgal nem változott és kielégítő.

Lakosságcsere Németország és Oroszország között. Németország és Oroszország között megegyezés jött létre, melynek értelmében a Nyugat-Oroszországban és az oroszok által most megszállott lengyel területen élő németeket német területen lakó ukránokkal és fehér oroszokkal cserélik ki. A csere csak azokra nézve kötelező, akik erre való határozott óhajukat kinyilatkoztatták.

Aknaháború a tengeren. Az Anglia körüli tengereken a hajózás a robbanó aknák veszedelme miatt csaknem teljesen lehetlenné vált. Állítólag a németek olyan mágneses aknákat sülyesztettek a tenger fenekére, amelyeket a hajó vasrészei magukhoz vonzanak és így bekövetkezik a robbanás. A német repülőgépek uszó bombákat dobnak az Anglia körüli tengerekbe, hogy veszélyeztessék a hajózást. Az előjelekből ítélve, a tengeren folyó gazdasági háború mind nagyobb méreteket ölt.

A német—orosz gazdasági szerződést gyakorlatilag nem lehet megvalósítani. Svájci újságok közlése szerint a szovjet—német gazdasági szerződést gyakorlatilag nem lehet megvalósítani. A megvalósítást olyan nagy szállítási nehézségek akadályozzák, amelyek legyőzhetetlenek.

Oroszország tengeralattjárókat szállít Németország számára. Egy japán újság szerint Oroszország és Németország között titkos megegyezés jött létre, amelynek értelmében Oroszország husz tengeralattjárót fog Németországnak szállítani. — Ezenkívül Németország a Csendes-Óceán partvidékén, Vladivosztokban a tengeralattjárók részére támaszpontot kapna.

Kiáltványt intézett Hitler a német gazdákhöz. Hitler vezér és kancellár a német gazdákhöz kiáltványt intézett. Kiáltványában köszönetet mond a német gazdák eddigi munkájáért és megállapítja, hogy a Mindenható segítségével a német nép élelmézése saját szántóföldjei segítségével jövőre is biztosítva van.

Elfogták a müncheni merénylőt. A müncheni polgári sörözőben elkövetett merénylet tettesét, Georg Elsert elfogták. Elsert jóformán a merénylet elkövetésének pillanatától kezdve gyanúba fogták és akkor ~~el~~szóztatták le, amikor Svájcba akart tiltott úton menekülni. A német államrendőrség hivatalos jelentése szerint a Hitler ellen tervezett merénylet értelmi szerzője, az angol titkos szolgálat volt és a szervezést Hitler régi ellensége, a Svájcban tartózkodó Strasser Ottó intézte. A letartóztatott merénylő vallomásából kiderült, hogy a pokolgépet az ünnepség előtt hat nappal töltötte meg robbanó anyaggal és a gyújtószerkezetet a gyűlés előtt három nappal tudta elhelyezni a pokolgépbe. Elsernek sikerült volna elmenekülnie, azonban visszatért Münchenbe azért, hogy a müncheni ünnepség időpontjának némi változása miatt a pokolgép óraművén javításokat eszközöljön. A merénylettel kapcsolatban letartóztatták az angol titkos szolgálat két ügynökét, egy altisztet és egy kapitányt. A letartóztatottak tiltakoznak a vád ellen.

Mussolini nyilatkozata Magyarországról. Mussolini előtt magyar küldöttség jelent meg. Mussolini rendkívül meleg szavakban méltatta az olasz—magyar barátságot. Biztosította Magyarországot Olaszország legmelegebb rokonszenvével.

Elismeréssel emlékeznek a francia újságok Magyarországhelyzetéről. A francia újságok nagy érdeklődéssel foglalkoznak Magyarországhoz gazdasági és katonai helyzetével. Megállapítják, hogy Magyarország gazdaságilag nagyon kedvező helyzetben van. Alig néhány árucikk ára emelkedett. Kiemelik a francia újságok, hogy a magyar kormány figyelemmel kíséri a piaci árak alakulását és kellő időben teszi meg a szükséges intézkedéseket. Az egyik francia újság foglalkozik Magyarországhoz katonai helyzetével és megállapítja, hogy Magyarország óvatosan készül fel a védelemre, méltatja a magyar légi haderő fejlődését.

Olaszország együtt óhajt működni gazdasági téren Angliával. Londonban meglepéssel vették tudomásul az olasz kormány átalakítását. A személyi változásokból arra következtetnek, hogy Olaszország a jövőben angol-barát gazdasági politikát óhajt folytatni.

Árvizveszedelem a nyugati arcvonalon. A nyugati arcvonalon szembenálló felek között a küzdelem ellanyhult. Mindkét ellenséges fél a leghatalmasabb erővel, a természettel kell, hogy harcba bocsájtkozzék. Az állandó esőzések miatt ugyanis a Rajna és mellékfolyóinak vize nagyon megsaporodott és sok helyen árvizveszedelem zúdult a vidékre. A németeknek és a nyugati hatalmaknak most minden gondjuk az, hogy megerősített állásaikat megmentse az árvizveszedelemtől. Gátakat emelnek, szivattyukat állítanak be és mindent elkövetnek, hogy az óriási áldozattal megépített erődítéseket megvédjék a víz pusztításától.

Milyen hatást váltott ki a magyar külügyminiszter beszéde?

Gróf Csáky István, magyar külügyminiszter beszédét lapunk „Külföld“ rovatában ismertettük. Csáky István beszéde élénken foglalkoztatja mind a belföldi, mind a külföldi ujságokat. Az angol, francia, német, olasz, bolgár, jugoszláv és amerikai ujságok meglepéssel állapítják meg, hogy Csáky István külügyminiszter beszédét a béke és semlegesség szelleme hatotta át. A magyar külügyminiszter beszédével a román ujságok is foglalkoznak. Az alábbiakban néhány bukaresti ujság véleményét adjuk közzé. A Timpul című, bukaresti ujság például a következő megjegyzéseket fűzi Csáky beszédéhez.

„Csáky gróf — írja a Timpul — a magyar képviselőházban tartott beszédében igyekezett leszögezni a magyar kormány álláspontját a napirenden levő kérdések tekintetében. Derülátó hangot használt s hangoztatta hogy a jelen pillanat legfontosabb követelménye, hogy Magyarország megőrizze létezésének lényeges feltételét, vagyis a biztonságával kapcsolatban álló függetlenségét. A szónok ezután Magyarország nemzetközi kapcsolatairól beszélt. Országunkat illetően Csáky gróf — mondja a Timpul — néhány különös megjegyzést tett a kisebbségi kérdést és a két szomszéd ország közötti kapcsolatokat illetően, amelyeket egyébként megszoktunk mutbéli beszédeiből. A romániai kisebbség helyzetéről magának a magyar kisebbségnek a vezetői nyilatkoztak mind a törvényhozásban, mind a gyűléseken. Ezek jobban ismerik ezt a kérdést, mint a magyar külügyminiszter. A romániai és magyarországi kapcsolatokat illetően pedig Gafencu külügyminiszter a törvényhozás előtt néhány nap mulva tartandó beszédében bizonyára megadja a választ és megfelelő felvilágosításokat.“ Fejezi be cikkét a bukaresti ujság.

A Románia című lap megállapítja Csáky beszédével kapcsolatban, hogy abban tévedések vannak, mert a romániai magyar népközösség képviselőinek a parlamentben és gyűléseken elmondott beszédeiből kitűnik, hogy a magyar népközösség vezetői kivétel nélkül elismerik a jelenlegi kormányzat kisebbségi politikájának helyességét. A magyar népközösség vezetői — írja a Románia című ujság — megállapították, hogy Romániában a kisebbségi politika megnyilvánulása általános megértésen alapszik. Az említett ujság hivatkozik dr. Bartha Ignác magyar szenátornak, a Nemzeti Ujjászüléti Arcvonal kolozsvári nagygyűlésén elmondott beszédére. Ezen a gyűlésen, amelyen Argetoianu miniszterelnök kifejtette a kisebbségekkel szemben követendő politika elveit, Bartha szenátor beszédet tartott. Beszéde szerint a román kormány minden politikai megnyilvánulása azt mutatja, hogy nem akar különbséget tenni az állam többségi és kisebbségi polgárai között. Megállapítja a Románia című ujság, hogy a Bartha által kifejezett célt szolgálják a kormánynak gazdasági és társadalmi téren hozott intézkedései, hogy az egyenlő elbánás elve érvényesüljön. Kitűnik ez abból is, hogy az Oslóban megtartott kisebbségi értekezleten annak idején Hans Ottó Roth a romániai némettség képviselője, válaszolva a magyar felszólalásokra hangsúlyozta, hogy a romániai kisebbség helyzete nagyon kedvezően alakul és a román kormány megértő politikát folytat.

A többi román ujságok is behatóan foglalkoznak a magyar külügyminiszter beszédével, hangsúlyozva, hogy Romániában a magyar kisebbségnek jó helyzete van és a kormány teljesen egyenlő elbánásban részesíti a kisebbségeket a többségi lakossággal.

Minden magyar jegyezze jól meg, hogy a magyar egyházak biztosító intézete a

Minerva Biztosító Részvénytársaság

Tehát magyar kötelesség biztosítását ide átadni

Hírek

A belügyminiszter Kolozsváron. Ottescu, belügyminiszter hosszabb ellenőrző körútat tett az országban. A belügyminiszter Nagyváradról Kolozsvárra érkezett és résztvett a Szamos tartományi megyefőnökök értekezletén. A belügyminiszter több közhivatalnál tartott vizsgálatot.

Nyolcosztályos elemi iskolák Magyarországon. A magyar kormány elhatározta, hogy nyolcosztályos elemi iskolákat létesít. Az erre vonatkozó bejelentés a költségvetés tárgyalásánál történt meg.

Viharok voltak egész Európában. Egész Európában nagy viharok voltak. Nyugateurópában a viharos időjárás jelentős károkat okozott. Romániában a Fekete tengeren volt nagy vihar. A feketetengeri kikötőkből napokig nem indultak hajók.

Kétszázézer műtét. Verebély Tibor, a világhírű magyar orvos-tanár közelebről ünnepelte sebészeti munkásságának 25-ik évfordulóját. Verebély tanár eddig több, mint kétszázézer műtétet hajtott végre.

Kérem a volt magyar csendőrökhöz. Kérem mindazon volt magyar csendőr altiszteket és csendőröket, akiknek hosszas szolgálati idejük után nyugdíj jogosultságuk lehetne, hogy az alábbi adatokat mielőbb közölni sziveskedjenek: Neve és állandó lakhelye és utolsó posta, tehát pontos cím, viselt rend-

fokozata, szolgálati ideje (év, hó és nap feltüntetésével, met-től-meddig?). Tett-e lépéseket nyugdíjaztatása iránt s ha igen, milyen eredménnyel? Hogyan áll jelenleg az ügye, mely bíróságnál van és milyen iktató szám alatt? Ha döntés történt ügyében, annak eredménye, esetleg a döntés egyszerű másolata, az illető bíróság megnevezése és lehetőleg az ügy iktató száma. Vannak ugyan többek részéről adatok kéznél, de nem nyújtanak kielégítő tájékoztatást. **Simon Balázs,** volt csendőrszados, Firtanus, p. u. Atid, Jud.: Odorheiu.

Halálos tüzeset Sárdon. Kovács Lenke és Kovács Gyula öt és hároméves gyermekek a bezárt lakásban magukra maradtak. A gyermekek a tüzzel játszódtak és felgyújtották a szoba butorzatát. Kovács Gyula meghalt.

Az országőrök közhivatali munkát kell, hogy végezzenek. A kormány rendelete folytán az országőrök minden szombaton részt fognak venni a közhivatalok munkájában. A rendelkezés célja az, hogy az ifjak megismerjék az irodai munkát, amelyet általános mozgósítás esetén kell, hogy végezzenek. Az országörparancsnokság megjelölte a szükséges intézkedéseket az ifjak beosztására.

A jözseffalvi tűzkárosultak részére a hosszúmezői Hitelszövetkezet és Gazdakör gyűjtése folytán 1500 lej adomány érkezett be kiadóhivatalunkhoz, továbbá a Szentháromság községbeli Hanga Szövetkezet 700 lejt adományozott

A világ legnagyobb Röntgen-lámpája.

A világ legnagyobb Röntgen-lámpája Londonban van. A lámpa csöve akkora, hogy több szobán átnyulik. A lámpa táplálását egymillió volt erősségű villanyáram végzi.

Vasárnap is dolgoznak a pénzügyigazgatóságok. A pénzügyminisztérium rendelete következtében a pénzügyigazgatóságok vasárnap és ünnepnapokon is nyitva tartják pénztárikaikat, hogy azok az adófizető polgárok, akik hétköznapokon elfoglaltságuk miatt nem tudnak fizetni, befizethessék adóikat.

Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes féle „Solvo“ pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfuvadás, gyomor és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20 Lei, minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogeriában kapható.

Az új gépkocsikat nem lehet elrekvirálni. A nagyvezérkar rendelete szerint azok a gépkocsik, amelyeket 1939. október 25-ike után vásároltak, egy év időtartamára mentesek a rekquirálás alól. Az intézkedéssel azt a célt akarják szolgálni, hogy a teljesen megszűnt automobilkereskedelem ismét fellendüljön.

A csavargó-asszony hagyatéka. Pontosán kétszáz évvel ezelőtt halt meg Amerikában egy pálinkás vén csavargó-asszony. Szerencsés körülmények folytán ennek az asszonynak 2820 utódját sikerült eddig felkutatni. Az utódok közül 64 volt örült, 77 gyilkos s közel 600 volt másfajta bűnöző. Erről a szomorúan izgalmas családról számol be Tolnai Világlapjának legfrissebb száma.

Erdélyi magyar gyermekek!

ha szép karácsonyi ajándéokra vágytok, kérjétek az angyaltól Telekyné Ferenczy Marcella: Székely népmesék című most megjelent könyvét. Ára 125 lei és 10 lei portó. Megrendelhető ÚJ CIMBORA szerkesztőségénél Str. Baron L. Pop 5. Cluj.

Egy hosszú élet tanulságai.

November 16-án az erdélyi róm. katolikuskok rendes évi közgyűlésén én is, mint egyházmegyei tanácsos jelen voltam. Az igazgatótanács 1939. évi jelentésében jelezve volt, hogy folyó évi július 23-án mint 60 éven át működő lelkipásztor, hálaadó gyémántmisémet Istennek bemutattam. A közgyűlés ezen pontnál mellettem élénken tüntetett. A tüntetés után szót kértem és mélységes hálámat fejeztem ki a nagy figyelemért és a sok jókívánságért. Mint 84 éves, gyémántmisés pap, bucsuzó szavakat intéztem a közgyűléshez, a többi között kijelentettem, hogy az Istentől nekem ajándékozott egészséges hosszú életet annak köszönhetem, hogy vérem tiszta, nincs mérgezőve sem szeszesital, sem dohány méreggel. Egész működésem alatt, de különösen 1905. évi szeptember havától a szeszesitaltól, a dohányzástól szigorúan tartózkodom.

Az 1905. év szeptember havában a nagy és angyali lelkületű püspök atyát, — kegyes megbízása alapján — én voltam szerencsés képviselni. Beszédemben a szövetkezeti ügyet is figyelmébe ajánlottam a közgyűlés egyházi és világi tagjainak, mely igen fontos ügynek 1892. év óta élénk pártolója voltam minden plebánián és most is elnöke vagyok a tejszövetkezetnek és hitelszövetkezetnek. Felemlittem, hogy rendkívül hasznos és emberszerető hitelszövetkezet által képes voltam az állam és az ingatlanokhoz jutott gazdák teljes megelégedésére két nagybirtokot parcellázni.

Ma kezembe került az egyik kolozsvári lap nov. 19.-i száma, azt látom, hogy tervszerűen rólam egyáltalában még említés sincs téve, holott mint igazgatótanácsos P. Sándor Fidelissel sorsolás alá jöttem s majdnem általános szavazattal újra megválasztottak. Ugylátszik, az alkoholkérdésnek óriási nagy jelentősége nem tetszett valakinek.

Minthogy az alkohol és a szövetkezeti kérdés is általános, mindenkit érdeklő kérdés, azért a „Magyar Nép“ kedvelt lapunkban, melynek elejétől pártolója, terjesztője, olvasója vagyok és melynek több éven át segédszerkesztője a mi fájdalunkra a Párisban korán elhalt boldogemlékü Petres Kálmán volt — kívántam ezen sorokat közzétenni, mert világosan látom, hogy valaki személyes ellenségem agyon akarja hallgatni közérdekű működésemet. Szeretném tudni, ki az én személyes ellenségem, hogy vele a békéről tárgyaljak.

Tisztelettel kérem, sziveskedjék ezen soraimat közölni.

Szabó György, apát.

Rövid hírek

Népkonyhák nyíltak Bukarestben. A főváros vezetősége több népkonyhát létesített. A népkonyhákban hat lejért lehet ebédet kapni. A tisztviselők 10 lejért kapnak ebédet.

Bevezetik Romániában az aggregényadót. Giurescu, a Nemzeti Ujjászületés Frcntjának minisztere tervbe vette az aggregényadó bevezetését. Hír szerint az új adónemet rövidesen életbeléptetik. A befolyó összegből intézményeket létesítenek a gyermekhalandóság leküzdésére.

Kitört az Etna. Szicília szigetén az Etna tüzhányóhegy kitört. A kitörés egyelőre nem veszélyezteteti a művelt földeket.

Az év végéig szünetelnek a pénzügyi kihágások ügyében bevezetett vizsgálatok. A pénzügyminiszter rendeletére a pénzügyi kihágások ügyében bevezetett vizsgálatokat 1939 december 31-ig felfüggesztették. Ekkor jár le ugyanis az eltitkolt adók bevallására adott közkegyelmi határidő.

Szerencsétlenség fenyegette a volt német császárt. Vilmos volt német császár egy vihar alkalmával kertjében sétált. A vihar három fát kidöntött. Az egyik fa a volt császártól egy méter távolságra zuhant le.

Vasúti szerencsétlenség Németországban. A Berlin—hamburgi gyorsvonat összeütközött egy személyvonattal. Kilenc utas meghalt, husz utas megsebesült.

Megnyílt a magyar népközösség bukaresti irodája. A magyar népközösség bukaresti tagozatának irodája Str. General Anghelulescu 41. szám alatt megnyílt.

Kikötői sztrájk Amerikában. Amerikában 5 ezer kikötői munkás sztrájkba lépett. A munkások béremelést és a munkaidő megrövidítését kérik. A kikötői munkások sztrájkja következtében 70 hajó nem hagyta el az amerikai kikötőket.

Hódolat a népnek.

Európa más államaiban már régen „felfedezték” a népet, a földművelő osztályt. Igaz, hogy akik felfedezték, azok inkább írók voltak, s amit tehettek a nép érdekében az volt, hogy könyveket, tanulmányokat írtak róla. De talán ez volt mégis a legtöbb, mert ezzel megláttatták a hivatalos tényezőkkel is azt a népréteget, amely az örök erőt és életet jelenti. Hiszen a nép életével a földhöz van kötve és az élet gyökere örökké a földben volt és ott is lesz...

Mind ez arról jut eszünkbe, hogy november 25. és 26. napjain tartotta meg rendes közgyűlését az Erdélyi Református Egyházkerület. Két évi szünet után ült újból össze az egyház legmagasabb fóruma, hogy megtárgyalja az egyházi élet összes kérdéseit. Az Egyházkerület közgyűlése iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg. A kétnapos tanácskozások alatt megegyeztették az Egyházkerület intézményeinek és bizottságainak választásait az elhalálozások, vagy lemondások által megüresedett tisztségekbe.

Az életbevágóan fontos tárgyalásokat Vásárhelyi János református püspök megnyitó beszéde vezette be amelyet az egyházi élet minden terét átfogó püspöki jelentés követett az eseményekben és megpróbáltatásokban gazdag két esztendőről.

— Sok gonddal, bajjal viaskodtunk az elmúlt két esztendő alatt, — kezdte jelentését Vásárhelyi püspök. Isten kegyelméből azonban még élünk és ha sokféle megszorítások között is, de mégis dolgozunk és igyekezzünk betölteni Istentől rendelt hivatásunk feladatait. Hétszáz templomban lelkipásztoraink vasárnapról vasárnapra hirdetik az ígét. Tanítóink 351 iskolában tanítják gyermekeinket, 5 fiú és 1 leányfőgimnáziumban, 3 leánygimnáziumban, 2 tanítóképzőben, 1 kereskedelmi iskolában oktatják és készítik elő a jövő nemzedékét. És ezekért a tényekért csak hálat tudunk adni a megtartó Istennek.

— De, — emelte fel a püspök a hangját, — illesse ezért hála és hódolat egyházunk egyszerű hiveinek seregét. Mert ha van még vigasztaló jelenség ezekben a nehéz időkben számunkra, akkor az elsősorban abban van, hogy a mi kalvinista népünk a maga egészében töretlen hűséggel, sokszor megható áldozatkészséggel, semmitől vissza nemriadó reménységgel áll egyházunk mellett. Ez a nép a mi népünk. A mostani nehéz időkben is a rendes és magas adózás, valamint a rendkívüli adózás eléggé súlyos terhei mellett 1937-ben 5.930.726 lej kegyado-

mányt, 3.712.785 lej értékű szorgalmi jövedelmet, 346.024 lej alapítványt áldozott az esperesi jelentések szerint egyházunknak. 1938-ban, ebben a még nehezebbé váló esztendőben a rendes és rendkívüli adózáson kívül mégis 5.662.772 lej kegyadományt, 4.375.706 lej értékű szorgalmi jövedelmet, 538.521 lej adományt adott a maga szegénységéből Krisztus ügyeinek előbbvitelére. Ezekben a számokban nyilatkozik meg népünk hűséges és becsületes lelke...

— Nem lehet a mi népünk egy halálra érdemes, elveszett nemzetség, az a nép, amelyik sokszor a sikerre való minden biztos kilátás nélkül, de lelkében mégis a gondviselés áldásában reménykedő hittel az utóbbi két esztendőben 46 helyen épített új iskolát, vagy állított új tantermet, végzett jelentősebb átalakításokat, összesen 8.452.474 lej értékben.

Vásárhelyi püspök ezután az egyházak közötti viszonyra tért ki.

— Egész egyházunk nagy megnyugvására szolgál az a királyi tény, hogy végül a kormány is elismerte a királyhágó-melléki egyházkerületet. Reméljük, — folytatta a püspök, — hogy most már elhárult a legnagyobb akadály a zsinattartás elől és felvehetjük és bensőségebbé tehetjük a kapcsolatot a királyhágó-melléki testvéregyházkerülettel.

Vásárhelyi János református püspök nagy meglepéssel és elismeréssel emlékezett meg Márton Aron katolikus és Varga Béla dr. unitárius püspök kinevezéséről, valamint meleg hangon bucsúztatta az elhunyt Vorbuchner és nyugalomba vonult Boros György püspököket.

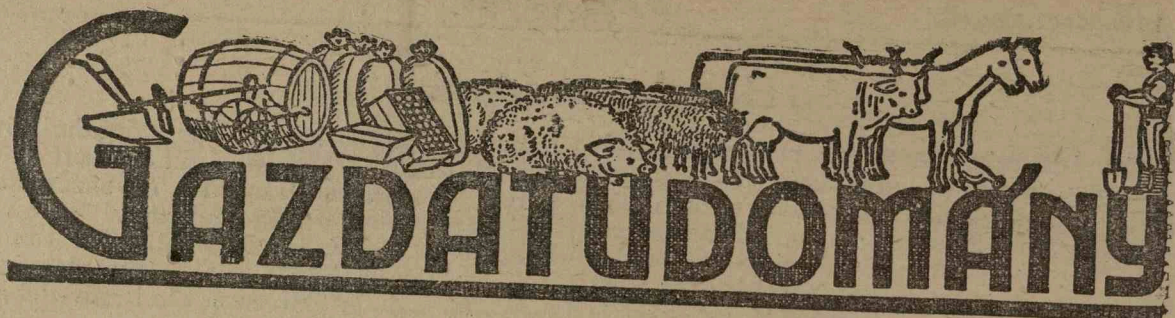
— Hadd hangsúlyozzam erről a helyről is, most is, — mondta, — hogy ha valamikor, akkor most át kell éreznünk, hogy Krisztus különböző egyházainak valóban egymást megbecsülő szeretettel kell egyesülnök és kölcsönösen támogatniok egymást abban a munkában, amely a krisztusi hit és erkölcs megszilárdítására és védelmére olyan nélkülözhetetlenül szükséges.

Vásárhelyi püspök beszámolója után került sor a különböző választásokra és tisztségek betöltésére. Az egyházkerületi közgyűlés minden szönyegre került ügyet a legnagyobb egyetértésben tárgyalt meg.

Vasárnap délelőtt a belvárosi templomban 17 fiatal lelkész szenteltek fel lélekemelő ünnepek között.

Ró.

Biztosítsatok a „MINE RVA” biztosító intézetnél!

GAZDATUDOMÁNY

Kukorica — törökbúza — tengeri — málé,

A nálunk uralkodó gazdálkodási rendszer mellett legfontosabb kapásnövényünk a *kukorica*. A *kukorica* termelése, különösen erdélyi viszonyok között, nemcsak azért nagyszemélyes, mert kiváló kenyérmagvat szolgáltat, hanem azért is, mert *kukorica* termelése nélkül az erdélyi, kötött talajokat lehetlenség volna jó termőerőben tartani. A *kukorica* ugyanis kapásnövény és művelése által a talajt teljesen átmunkáljuk és a termőföld alkalmassá válik arra, hogy benne szalmás gabonaneműeket termeljünk. Ezzel kapcsolatban még csak annyit említünk meg, hogy a *kukorica* a legkiválóbb gyomirtó növények közé is tartozik és ennek óriási jelentősége van kötött talajokon. A *kukorica* fontosságát jól mutatja, hogy a három nyomásos vagy forduló rendszerben a búzával teljesen egyenlő helyet tölt be.

A *kukorica* jelentőségét bizonyítja az is, hogy nagyon sok neve van. Erdélyben például hívják *kukoricának* — *törökbuzának* — *málénak* és *tengerinek*. A Mezőségen és Erdély több vidékén, ahol a magyarok szórva nyosan laknak, általában a „*kukorica*” szót használják. Szilágy és Szolnok-Doboka megyékben a „*málé*” szó általános. A székelyek „*törökbuzának*” nevezik. A tanult gazdák és a mezőgazdasági irodalom legtöbb esetben a „*tengeri*” szót használja. Melyik most már a helyes? Erre vonatkozólag egy kiváló, magyar tudós, *Surányi János* közöljük alábbi cikkét. Ebből kitűnik, hogy a *leghelytelenebb elnevezés a tengeri és a legjobb a kukorica*. *Surányi* cikkében a következőket mondja.

„Szóval és írással állandóan kardoskodom amellett, hogy a semmitmondó és összetételekben félreértéseket okozó „*tengeri*” név helyett mindenütt a kifejezőbb „*kukorica*” szót használjuk. Mert — ha a *tengeri* szó ma-

gyarosabban is tűnik fel — a valóságban értelmetlen, szóösszetételekben pedig jóformán mindig használhatatlan, vagy félreérthető (tengerikiállítás, tengeriforgalom, tengeriár, tengerigyökér, stb.). Hát még ha az olyan gyakori helyesírás hibával nem is írják egybe az összetett szavakat így: *tengeri forgalom* stb. Kinek a napjait keserítette meg a rossz emlékü háborus időkben a *tengerikenyér*? Bizony arról nem beszélt senki, de *kukorica-kenyér*ről annál többet. *Tengerikását* és *pattogatott tengerit* sem esznek, de *kukoricakását* és *pattogatott kukoricát* igen. A népdal sem beszél kapálatlanul maradt *tengeriszárról*, csak *kukoricaszárról*. A *tengericsöszhöz* is inkább illik a halrajok megfigyelése, mint a *kukoricatolvajok elriasztása*. A vadászok sem szokták meghajtani a *tengerit*, csak a *kukoricást*. *Petőfi* sem adott a „*János vitéz*” hősének szükségtelenül finomkodó nevet.

A *kukorica* szót az a tudat tette eddig esetleg ellenszenvessé, hogy szláv. Bár ha az idegen, esetleg szláv eredetű szavakat nyelvünkben ki akarnók selejtezni, leküzdhetetlen feladat előtt állanánk, mert a legmagyarosabban hangzó és magyarosnak is tartott szavak nagy tömegétől kellene megválnunk. A „*tenger*” szó különben bolgár-török eredetű.

Ernyey József a „*kukorica*” szó származásának kérdését a régi felfogással szemben teljesen új megvilágításba helyezve, kimutatja, hogy ez a szó nem szláv népektől eredt. Magyarázata a következő: Európában a *kukoricával* való kereskedelem a levantei forgalomban bonyolódott le, tehát az ottani úgynevezett spanyol zsidók útján, akik cukrot, dohányt, stb. árultak spanyol gyarmatárak kíséretében, de egyúttal a török termésű *kukoricát* is ők hozták Erdélybe (*törökbúza!*) és a szomszédos országokba. Velük és általuk

terjedt el a kukoricának eredeti cucur(r)rucho neve. Ez kezdetben kupalaku, csucos, ugynevezett eretneksüveget jelentett, utóbb a török muzsikuskok hasonló süvegét nevezték így, végül a süveges cukornak azt a kupos, barna hegyét, ahol a folyékony cukor salakja összegyűlt, amit rendszeren levágtak és olcsóbb áron forgalmaztak. A kukorica csöve kilógó, sötét hajával ilyen képzeteket idézett fel külsejével a spanyol-zsidó kereskedőkben.

A spanyol elsőnek kapta a kukorica magját, és talán kísérletezett is vele, de mert az ország nem szorult rá, akkoriban könnyen elajzott. Hosszu szünet után a levantei kereskedelem karolta fel az elfeledett növényt, tette általánossá termesztését és fogyasztását annyira, hogy maga a spanyol is, feledve a saját ujdonságának amerikai származását, az amerikai eredetű név (mijo) mellé felvette a „török“ jelzőt (turquesco), akárcsak Európa többi beavatatlan népe.

A szláv nyelvben a kukorica éppen ugyidegen, késői, mindenkifelett értelemnélküli, nem elemezhető szó, akárcsak a németben. A szláv elméletet bátran kikapcsolhatjuk és elfogadhatjuk, hogy a kukorica neve spanyol eredetű.

A szláv eredet hitének megdöntésével így eggyel több az ok arra, hogy a kedveltebb és népiesebb „kukorica“ szót használjuk a szintelen, értelmetlen és megtévesztő „tengeri“ szó helyett, amit a gazdaközönség, a szakírók, a hivatalos körök (statisztika stb.) és a kereskedelem (tőzsde) figyelmébe ajánlok.

Surányi János cikkéből tehát világosan kitűnik, hogy a leghelyesebb, ha a „kukorica“ szót használjuk. Nem vétünk azonban a nyelv magyarossága ellen, akkor sem, ha a „török-buza“ szót használjuk. A „málé“ és „tengeri“ kifejezések a legkevésbé helyesek, mert mind a két elnevezés félreértésekre adhat okot.

Számunkra is figyelmeztető!

A bánáti svábok cukorrépa-termelő egyesülete felhívást intézett tagjaihoz, hogy a cukorgyárakkal addig ne kössenek új termelési szerződést, amíg erre az egyesülettől utasítást nem kapnak. Az intézkedést valószínűleg azért tette az egyesület, mert az európai háború miatt a cukorpiacon nagy áremelkedés várható és ehhez képest a cukorrépa-árakat is fel kell emelni. A svábok egyesületének felhívása a magyar cukorrépa-termelőknél is figyelmeztető. Senki se kössön tehát könnyelműen jövő évre cukorrépa-termelési szerződést addig, amíg erre vonatkozólag a cukorgyárakkal a magyarság illetékes szervei tárgyalásokat nem folytatnak.

Tizezer vagon gyümölcs termelt idén Arad megyében.

Az aradi Mezőgazdasági Kamara érdekes kimutatást készített Arad megye gyümölcstermés-

séről. A kimutatás szerint Arad megye egész gyümölcstermése idén meghaladta a tizezer vagon. Ebben a kimutatásban benne van a szőlő, dió és a birsalma is.

PIAC

Olaszország kukoricát akar vásárolni Romániában.

Olaszország száz vagon romániai kukoricát vásárol. A kukoricát Konstancából fogják olaszországi kikötőbe szállítani.

Felállították a megyei árdrágítási hivatalokat.

Lapunk előző számaiban közöltük, hogy a kormány mindent elkövet az áruzsora letörésére. Ezzel áll kapcsolatban, hogy felállították a megyei árellenőrző hivatalokat. Az új hivatalok feladata lesz, hogy a fogyasztóközönség és a kereskedők érdekeit összhangba hozva, a természetes helyzetnek megfelelően szabályozzák az árakat és megaka-

dályozzák az indokolatlan árdrágításokat. Ugyancsak a hivatalok hatáskörébe fog tartozni az áruzsorások elleni eljárások megindítása.

Terményárak a Bánátban.

A bánáti terménypiacon általában drágulnak az árak. Legutóbb a következő árak voltak érvényben:

Búza 455—460, mesterségesen szárított új kukorica 420—450, takarmányárpa 410, napraforgómag 700, tökmag 1100, lucerna 5500 lej mázsánként.

Terményárak Marosvásárhelyen.

Búza 440, rozs 340, takarmányárpa 400, zab 450, kukorica 320, fehér paszuly 1400, lenese 1800, napraforgómag 650, tökmag 750, lóheremag 3500, lucernamag 5000, krumpli 150 lej mázsánként.

Préselt rétiszéna 200, préseletlen rétiszéna 160, lóhere- és lucernaszéna 200—240, zabos bükköny széna 220—240, búzaszalma 100, korpa 300, olajpogácsa 400 lej mázsánként.

Művelődési mozgalmak.

A lengyel hős.

1848 december 1-én, ezelőtt 91 esztendővel, Kossuth Lajos egy kis termetű lengyel tisztet fogadott a minisztérium hivatalos helyiségében. A lengyel tisztet kevesen ismerték Kossuth környezetében. Suttogva találgatták kilétét. Némelyek tudni vélték, hogy híres hadvezér, aki bizonyára harcolni jött a közös ellenség ellen.

Nemsokára azonban mindnyájan megtudták, mi járatban volt a kis lengyel katonatiszt. Azért volt Kossuthnál, a szabadságért küzdő magyarok kormányzójánál, hogy szolgálatait felajánlja az osztrákok ellen. Kossuth az ajánlatot elfogadta s a lengyel katonatisztet az erdélyi magyar csapatok fővezérévé nevezte ki.

Az erdélyi magyar csapatok új fővezérért Bem Józsefnek hívták. Nevét Magyarországon csak azok ismerték, akik a szomszédos lengyel nép szerencsétlen sorsát résztvevő aggodalommal figyelték. Ezek tudták, hogy Bem József egyike a legbátrabb és legtehetségesebb hadvezéreknek. Kossuth is így ismerte s ezért nevezte ki rögtön erdélyi fővezérnek.

Bem akkor 54 éves volt. Kalandos, változatos életet élt. Lengyel katonaiskolában tanult, majd francia tiszt lett. De hazája iránti szeretete visszavitte Lengyelországba, hol akkor az oroszok uralkodtak. 1830-ban, ezelőtt 109 esztendővel a lengyelek megpróbálták szabadságukat visszaszerezni. Felkeltek az oroszok ellen s a Lengyelországban lévő orosz csapatokat kiverték. Ám az elkergetett oroszok nagy haderővel tértek vissza s a lengyel felkelőket lassankint legyőzték.

Bem József nevét ekkor kezdték emlegetni. Az oroszok elleni harcokban mesékbe illő hőstetteket vitt végbe. Kilencezer embernek élén 21.000 oroszot vert szét, majd egy másik csatában úgyszólván a biztos pusztulástól mentette meg a lengyel csapatokat. A lengyel felkelés után Párisba, onnan Portugáliába ment. Majdnem mindenütt megfordult, ahol valamely nép szabadságáért küzdelmet indított. Mikor 1848-ban Bécs fellázadt a császár ellen, Bem védelmezte a várost a hadsereggel szemben. Bécs eleste után

ment Budapestre, hogy a szabadságáért küzdő magyarságnak segítségére legyen. Így történt az erdélyi csapatok élére való kinevezése.

Erdélyben nagyon rossz volt ekkor a magyarság helyzete. Háromszék kivételével mindenütt az osztrák csapatok uralkodtak.

Bem megérkezése után az erdélyi helyzet csakhamar gyökeresen megváltozott. Egymásután következtek a ragyogó győzelmek. Bem egy-két ütközet kivételével mindig győzött s az osztrák seregeket egymásután verte meg. December vége felé már Kolozsváron volt; januárban pedig 2 osztrák sereget kergetett ki Erdélyből. A kikergetett osztrákok orosz segítséggel tértek vissza, de Bem azokat is megverte. Március végén már egész Erdély a hatalma alatt volt. Legnagyobb győzelmeit Vizaknánál, Piskinél, Nagyszebennél és a Tömösi szorosban aratta. Legkedvesebb katonái a székelyek voltak, akik úgy szerették, mintha apjuk lett volna s úgy is nevezték: Bem apó. Vezetése alatt vakmerően szállottak szembe ezernyi ellenséggel s halált megvetve harcoltak a győzelemért. Ekkor írta róluk a velük harcoló Petőfi Sándor, hogy: „Csak nem fajult el még a székely vér, — minden kis csöppje drága gyöngyöt ér.”

De Bem nagy sikerei és győzelmei hiábavalók voltak. Mikor az osztrák császár látta, hogy nem bír a magyarokkal, nagy orosz sereget hívott segítségül. 250.000 orosz tört be az országba és vérbefojtotta a felkelést. Bem Erdélyben még egy utolsó csatát vívott Segesvár mellett, de az ütközetben a tízszeres orosz haderő győzött s ezzel Erdély elveszett. Bem akkor Törökországba menekült és Aleppo török vár kormányzója lett. De nem élt sokáig török szolgálatban. A következő évben, 1850-ben meghalt.

A világháború után a lengyelek hazavitték nagy hősiük hamvait és lengyel földben temették el. De a lengyeleken kívül a magyarok is nagy tisztelettel áldoznak emlékének. 1935-ben Budapesten szobrot állítottak neki. A magyar irodalomban pedig Petőfi Sándor örökítette meg szép költeményei által a magyar szabadságharc lengyel hőstét.

Mulattató

A LENGYEL ANYA.

Ebben a költeményben egy olyan nőről van szó, ki jobban szereti hazáját, mint gyermekeit. A hazáért elesett három fia halálán megnyugszik; de egyetlen életben maradt fiának hona miatt elkövelelt árulása miatt meghal bánatában. A költeményben elbeszélte esemény az 1863-iki lengyel forradalomban játszódott le, midőn a lengyelek fegyvert fogtak az oroszok ellen.

*Négy szép gyermeke volt a lengyel anyának,
Mind olyan kiváló leventék valának,
Madarak közt sólymok, erdőn fenyő-ágok,
Büszkeséggel nézett édesanyjuk rájuk,
Elereszté egy nap mégis mind a négyet,
S búcsúzó szemébe egy könnycsepp se tévedt.*

*A középső fiát hamar visszakapta —
Jaj tán nem is ő az, annyi a seb rajta:
Golyóval lőtt galamb nem roncsoltabb nála —
Ez is teszük aztán fehér puha ágyba,
Ma még puha ágyba, holnap temetőbe —
S édes anyja nem sír, büszkén megy előtte.*

*A dobogó dobog, a szövétnek lobog.
Ez immár a másik, haja vérben ázik,
Ennek nem kell már ágy, ez már meg van halva;
— Kikiséri némán ezt is édes anyja;
Csak szemében egy könny, elnyomva, remegve
Hisz a legkisebb volt — legjobban szerette.*

*Harmadikat is csak meghozzák egy éjjel —
Oh csak arcáról a leplet ne vennék fel,
Ne látnák a szörnyűt, a mi történt vele,
Oh ezt nem a golyó — hóhér keze érte.
Hanem kikiséri ezt is édes anyja,
Büszke, dacos, fásult, semmi meg nem hatja..*

*Most a negyedik jön — nem éjjel, ez nem fél,
Vállán aranyrojtok, csillag van a mellén...
„Hol vetted ezt? nem ott... ott csak halált adnak,
Árulója hazád, testvérid s magadnak —
Fiaimhoz! ... megöl ez a csillag mellén...“
Ki is viszik aztán többi fia mellé.*

TÓTH KALMAN.

A vakok világából.

A vak ember testi fogyatkozásából kifolyólag sok-sok gyönyörűségtől meg van fosztva. Őt a kegyetlen sors, még attól az örömtől is megfosztotta, hogy édesanyjának jóságos arcát, bár egyszer is láthassa. Megvakulásuk oka: lencsehályog, szemtekesorvadás, hályog, agygyulladás, szemgyulladás, lövés, idegsorvadás, napszúrás, belső üvegtesti vérzés, recehártya leválás, zöldhályog. Van olyan vak, akinek a szemgolyója hiányzik; a szemhéjja összenőtt, a szemek főbb alkatrészei elkoreszosodtak, hiányosak. A kőfaragónak, kovácsnak, bányásznak, lakatosnak, ha munkaközben munkája anyagából picinyke rész szemébe jut, könnyen megvakulhat. Ha az egyik szem elpusztul, gyakran utána vész a másik is.

Van öröklött és szerzett vakság. A szülőtől, nagyszülőtől örökölhető e baj. Ha a szülők valamelyike vak, a gyermek is legtöbbször vak lesz.

Azt hiszem, az olvasók érdeklődésével fogok találkozni, ha a vakságról szakszerű felvilágosításokat adok.

Ha a szem annyira hiányos lesz, hogy arra a látási benyomások hatást nem tudnak gyakorolni, beáll a vakság. Ha azt akarjuk, hogy vak gyermek ne legyen szivleljük meg a következőket: mocsaras helyen s nedves lakásban ne lakjunk. A trachomás szembeteget különítsük el s kellő időben gyógykezeléssel. Annak mosdóedényét, törülközőjét más ne használja, mert, ha trachomás szeméből a kórosanyag — a beteg szem fertőző váladéka — egészséges szembe kerül, a trachoma elragad. A fertőző betegségben levő családtagokat különítsük el, mert a vörheny, diphteritis, himlő, stb. következményei gyakran lép fel: vakság, siketnémaság és hülyeség. — A vérrokonok ne házasodjanak össze. Az újszülötteknél az orvosok azonnal a szem megmosása után 1—2 százalékos pokolka oldatból 2—3 cseppet egyszerre szemébe csepegtessenek be. Így a gyermekeknél a ragályos szemgyulladást megakadályozzák, melybe sokan elvesztik látásukat.

Angliában a csecsemőknél jelentkező szemgyulladást az ápolónők, bábák azonnal

jelenteni tartoznak. Mindenütt így kellene. Ott egyik városban 68 esetet jelentettek be, melyből a helyes kezelés után csak egy vakult meg. Az újszülött szemét a napfénytől óvni kell, de sötét szobában, vagy letakart szemmel ne tartsuk. Az is fontos, hogy a szülés utját a szülés előtti percekben az orvos, vagy bába karbolos vízzel mossa ki. A szemgyulladásnak így is elejét vesszük. — A gyermek arca, szeme, mindig külön vízzel mosandó, nem a fürösztő edénye tartalmával.

A szemhártyán felléphet a fejlődő gyermeknél az ótvaros szemgyulladás, de az ótvar nem lép fel az arcon s a kozsmó a fejen, ha ezeket tisztán tartjuk. Ha mégis ótvarral lenne dolgunk, hívjunk orvost. Az iskolás gyermekek és felnőttek is lehetőleg csak napali világosságnál irjanak, olvassanak; a női munkafélék is ekkor végzendők. — A szobákban a gondos, gyakori szellőztetésre vigyázni kell, mert a romlott piszkos levegő előidézi: a szemhurutot, érpát, szemhéjszél-gyulladást. Mértéknélküli iszákosoknak és dohányzóknak a szemlátó idegük lappangó gyulladásba jöhet s ebből látóidegsorvadás fejlődhetik.

Vakon jöhet a világra a gyermek, ha az anya a terhesség ideje alatt erősen felindul, botlás közben nagyon megrázkodik, ha súlyos betegséget szenved át, vagy ha nagyon megijed. Az öröklött vakság után nézzünk pár példát a szerzett vakság okaiból is. A hülés, ütés és esésnek következménye lehet: agyvelő-gyulladás, agyhártyalob, tályog az agyban. Agyunk szemcink szerkezetével látóidegeink utján összeköttetésben áll s úgy az agybántalmak a szemre károsan hatnak; nem különben egyes betegségek, mint pl. a bujakór, görvélykór és angolkór. Ha a látóidegek meggyulladnak, előáll: a hályog. Ha ennek következtében a látási központ tönkre megy — úgy rendre — az egész szem elsorvad. A feketehályog nem minden esetben, de a kellően érett szürkehályog gyógyítható. Ezeket a szembajokat is orvosra kell bízni.

A zöldhályogot is kellő időben kell gyógyítani, így néhány évre a szem megmenthető, de ha ebben valaki megvakul, abból sohasem lehet látó

Kolumbán Károly.

Egy szamár története.

I.

Egy őszi reggelen bejön hozzám a falusi gazda, a kinél laktam, s feltűnően bus képet vág.

— Mi baj, sógor?

— Szégyellem megmondani.

— Csak ki veled?

— Az éjjel ellopták a szamarat.

— Az istállóból?

— Nem. A kertből.

— Minek hagyja kint éjszakára?

— Az istálló kicsi és meleg. S a szamár mindig rugdalta a teheneket. Mit tegyek uram?

— Lásson utána, hogy meglegyen.

— Már megtettem a följelentést a csend-öröknél.

— Akkor hát várjunk türelemmel.

Eltelt egy hónap, az én türelmem nem fogyott el, de a gazdáé igen.

— Eh, mit lesem én itt a jó szerencsét. Szombaton váci vásár lesz, majd szerzek én ott szamarat.

II.

Szombaton hajnalban Peták János, vállán egy kötőfékkel, elment a váci vásárra. Szamár volt elég, de a leghitványabbat is többre tartották, mint a mennyi pénze neki volt. Megette a kenyerét, a zöld paprikáját, a szalonnáját, megivott rá egy pohár bort, elszítt egy pár pipa dohányt, kiült a napra, a füle tövét vakargatta: mind hiába, neki még mindig nincs szamara. Milyen könnyű annak, aki el van szánva arra, hogy lopjon. Annak megmarad a pénze és mégis van szamara. Megtudni pedig soha se tudja meg senki: lám az övét is úgy ellopták, hogy nyoma sincsen.

Mire egészen besötétedett, a lopásra is készen volt a terve. A kinek a törvény nem tudja előkeríteni az ellopott szamarát, annak joga van egy szamarat lopni a maga számára. Ezzel elindult hazafelé.

III.

Ugyanezen az estén két ember ballagott haza a váci vásárról. Helyesebben szólva, két ember és egy szamár.

A két ember testvér volt: Romosz István és öccse. Ferkó. Azért vettek szamarat.

hogy a dunakeszi nyaralóknak vizet hordjanak rajta a Dunából.

— Öcsém! — szólta István.

— Bátyám!

— A szamár drága volt.

— Nagyon drága.

— Hát miért vettük meg?

— Te vetted meg.

— De te helybenhagytad a vásárt.

— Azt hittem, neked, mint idősebbnek, több eszed van.

— Pedig hát szamarak vagyunk mind a ketten.

— Mind a hárman, — egészíté ki az öcsőse.

Ennek megállapítása után nyugodtan haladtak tovább, maguk után húzva a szamarat.

— Hopp! — kiáltotta Romosz István, az öregebbik, — tudom már, miért volt olyan drága a szamár.

— Miért?

— Az a gazember, a kitől vettük, keveset adott vissza. Gyere, meg is számláljuk.

Ezzel betértek a Dobogó-csárdába s a szamarat a kapufélfához kötötték.

IV.

Nem telt bele öt pere, arra haladt Peták János az üres kötőfékkel, a melyhez egy szamarat szándékozott lopni. A szamár ott volt a kapufélfa mellett. Peták megköltözte s egy dülőuton oldalt vágott az országútról.

Peták Jánost nem bántotta a lelkiismeret. Csak az a gondolat bántotta, hogy megtalálják csipni. Mikor aztán szerencsésen hazaért, még ez a gondolat se bántotta. Örült neki, hogy van szamara.

Otthon, az istállólámpás gyér világánál, a szamarat áruhába öltöztette. Beadott-e neki valamit, vagy rákent-e valamit, azt nem tudom, de a szamár egészen megváltozott, csikos köntösbe öltözött. Így mutatta be nekünk, mint becsületes szerzeményét.

Rmosz Istvánt és Ferkót (a kik szomszéd faluban laktak) természetesen nagyon bántotta, hogy drágán megfizetett szamarak másnak a birtokában legyen s szintén jelentést tettek a csendőrségnél a lopás miatt.

Az őrmester kiadta a parancsot s legé-

nyei a Vác mellett fekvő falvakban elkezdték vizsgálni, hogy ki hozott haza a váci vásárról pakszus nélkül való szamarat.

Peták Jánoshoz is hamar elértek. Szamarat találtak, de pakszust nem találtak. Mars a község házára!

Mi lakók is vele mentünk a község házához. És megkezdődött a kihallgatás: Peták János egyre csak azt hajtogatta:

— Ez a szamár az én szamaram, akárki mit mond.

— Kendteké ez a szamár? — kérdezte az őrmester a lóhalálában elősiető Romosz testvéreket.

— Szamárnak szamár, de hogy a mienk-e, arra nem mernék megesküdni, — felelt az öregebbik Romosz.

— Mert hát a mienk mintha másféle színt vallott volna, — tette hozzá a fiatalabbik.

Az őrmester tapasztalt ember volt s azon kezdte, hogy tetőtől talpig megmosatta a csacsit. A csikos jószágból tíz perc alatt egy jámbor szürkefüles lett.

— Most már valamivel szamarabb, — mondá Romosz István, — így már el merném vállalni.

— Én megesküdni is mernék rá, — tette hozzá Romosz Ferkó.

— Akkor el is kárhoznék kend, — szólta Peták, — mert hogy ez a szamár az én szamaram, az szent.

Előlépett a mindentudó falusbíró.

— Megálljunk, emberek. Én ösmerem a Peták János szamarát. Annak a hasán egy patkó formája van: ott rugta meg a lovam s azóta nem nő szőr a helyén.

— Végem van! — nyöszörögte Peták, — a bíró az én régi szamaramról beszél.

Eközben a csendőrök lehajoltak s a csacsin a lórugás nyomát keresték.

— Ez a szamár a Peták Jánosé, — szólta az őrmester, — ott van rajta a patkó nyoma, akárki megnézheti.

Legnagyobbat bámult Peták János.

— Az, istenecsce, ez az én régi szamaram, — mormogá, miután megnézte.

— Hát miért nincs hozzá pakszus? — kérde az őrmester.

— Mert lopott szamár, — felelte hetykén Peták.

— Az igaz! Hiszen ellopták kendőtől és kend visszavásárolta tulajdon szamarát! Hahaha!

Mindenki nevetett. Legjobban Peták, legkevésbé a Romoszok.

V.

Mikor hazafelé ballagtunk, kenetesen így szólt Peták:

— A törvény bösesége véges, de az Ur-istené végtelen.

— Mit akar ezzel mondani?

— Csak azt, hogy az Uristen még a lo-
gát is tudja úgy intézni, hogy jó legyen be-
lőle.

Rákosi Viktor.

Apróságok • Adomák

MISKA MEG A RISKA,

*Kötőfeken van a Riska,
azon vezetgeti Miska.*

*Megfogja egy bácsi: — Gyerek,
hova viszed a tehenet?*

*Nem tilok — szól Miska —
[hiszen
az állatorvoshoz viszem!*

*— Miért? Nem ad elég tejet?
— Dehogynem! Három helyett!*

*— Talán fáj a körme, szája?
— Ugyan? Nem is gondol rája!*

*— Vagy a csülkében esett kár?
— Dehogy esett... Peckesen jár!*

*— Moly esett tán a szőrébe,
vagy bögöly bujt a bőrébe?*

*— Dehogynis — szól a kis legény
makkegészséges a téhén!*

*Égnek áll a bácsi haja:
— Dehát, ha nincs semmi baja,
mért viszed az orvos elé,
hogy a mennykő csapna belé!*

*— Hát csak azért — mondja
[Miska —
mert a doktor uré Riska*

Ujszerű mód a tojás eltartására.

A tojásnak a táplálkozásban mind nagyobb szerep jut. Sajnos azonban, a tojás is azokhoz az eledelekhez tartozik, amelyek az év bizonyos szakában bőségben állnak rendelkezésre, az év más szakában pedig nagyon nehéz hozzájuk jutni. Ez okozza azután a tojás árának

nagy ingadozását. Az elmondott körülmény indokolja, hogy tavasszal és nyáron, amikor a tyukok bőven tojnak, lehetőleg sok tojást kell elraktározni. Igen ám, de az elraktározott tojás hamar megromlik. Vannak ugyan olyan szerek, amelyek a tojást hosszabb rövidebb ideig tartóssá teszik, azonban ezeknek hátrányuk, hogy megváltoztatják a tojás ízét. Legujabban egy rendkívül érdekes és könnyen alkalmazható tojás eltartási módot használnak nyugaton. Ennek megértésére a következőket kell tudnunk.

A tojás sárgájának más a fajsúlya, mint a tojás fehérjének. A tojás sárgája sulyosabb, mint a fehérje. Állás alkalmával a tojás sárgája lassanként lesüllyed és végül is a tojás héjához ér. Ekkor kezdődik meg a tojásban a romlási folyamat. Az új tojás eltartási eljárás felfedezői abból indultak ki, hogy ha a tojást forgatják és nem engedik a sárgáját leszállani, akkor a tojás hosszú ideig friss marad. Mit kell tehát tenni, hogy a tojás friss maradjon? A tojásokat egyik felükön meggyevezve úgy helyezük el, hogy könnyen forgathatók legyenek. Ha a tojásokat minden héten egyszer megforgatjuk, a tojás sárgája nem fog a héjhoz érni és a tojás nem romlik meg. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az ilyen módon kezelt tojás nvár végétől egész tavaszig

jól áll. Fődolog, hogy az elraktározott tojást hűvös, szellős, de fagymentes helyen tartasuk és hogy a forgatást a hétfel bizonyos napján pontosan végezzük

Nyolcszáz vagon hulladék.

A háború következtében Németország a legnagyobb takarékoszágra rendezkedett be. A német közigazdászok állandóan takarékoszágra intik a lakosságot. Érdekes megállapításaikkal lapunk előző számában is foglalkoztunk. Érdemesnek tartjuk felemlíteni az újabb megállapítást, hogy Németország összes háztartásaiban naponta annyi tápanyag megy veszendőbe hulladék formájában, amennyi 130 ezer hold termőföldnek a hozama. Ez nyolcszáz vasuti kocsi rakományának felel meg.

A pénz nem boldogít!

Egy mexikói milliomos lakásán főbelötte magát és meghalt. Bucsulevelében leírja, hogy nagyon gazdag és tulajdonképpen boldog is lehetne, mert feleségével jól él, szeretik egymást, barátai sem hagyták cserben. Életében minden terve sikerült, sőt a milliós főnyereményt is megnyerte. Mégis boldogtalannak érzi magát, mert életének nincs semmi célja. A szomorúsorsu, dús gazdag esete bizonyítja, hogy a pénz nem teszi boldoggá az embert!

A német levélbélyeg kilencvenéves jubileuma.

A bélyeggyűjtők érdeklődése világszerte Németország felé fordul. 1849. november 1-én bocsátották ki az első német levélbélyegeket Bajorországban. Sok szakértő szerint ez az első német levélbélyeg, a fekete bajor, minden idők legszebb bélyegei közé tartozik. Érték dolgában mindenesetre felülmulja a valamivel később forgalomba hozott vörös bélyeg, mely utoljára 10.000 márkáért cserélt gazdát. A német levélbélyegek között ez a legbecsesebb. Németország ma naponta körülbelül 20 millió levélbélyeget használ el. A hárommillió német bélyeggyűjtőnek és 1300 bélyegkereskedőnek tehát van miben válogatnia.

Mennyibe kerül egy jó távolbalátó rádiókészülék?

Angliában a távolbalátással egybekapcsolt rádió mind nagyobb tért hódít. Az angol postaigazgatóság közhírré tette, hogy még legalább 3 évig a jelenlegi rendszer mellett fogja eszközölni a képleadásokat és hangközvetítéseket. A hirre nagyon sokan vásároltak távolbalátó készüléket. A mi pénzünkben kifejezve egy távolbalátó készülék ára 200 ezer lej.

A tanár.

— Képzeld, édesem, az uram újabbán mindig beszél álmában! — meséli a tanár felesége a barátnőjének.

— Ne szólj neki, hallgasd ki mit mond, megtudhatod minden titkát! — adja a jótanácsot a barátnő.

— Ugyan, kérlek! Már megpróbáltam, de kiderült, hogy az uram álmában görögül beszél.

Tanácsadó

M. J. A levelében említett gyümölcsfákat, kivéve az őszi és kajszinbarackot, még elültetheti. Fagyos napokon azonban várjon addig, amíg a hőmérséklet nappal fagyponthoz emelkedik. A barackfák ültetését feltétlenül hagyja tavaszra. Így biztos lehet abban, hogy fái nem fognak télen át kifagyni.

D. L. Általában csak a esiperke gombát szokták gomba-pincékben, vagy gombaházakban termelni. Annak azonban nincs semmi akadálya, hogy másféle gombákat is hasonló módon lehessen termelni. Természetesen minden gombának más termelési feltételt kell biztosítani. Amerikában valóban foglalkoznak más ehető gombák termelésével is, ez azonban rendkívül kényes munka. Olyan nagy tisztaságot kell tartani, mint egy vegyszertári helyben és vigyázni kell arra, hogy ne jussanak idegen gomba-

esirák a tenyésztőtelepre, mert ezek lehetlenné teszik a gomba termelését. Ajánljuk, hogy csak a esiperke gomba termelésével foglalkozzék. Erre nézve nagyon sok könyvben és füzetben talál útbaigazítást. Csak azután fogjon hozzá a nagyban való termeléshez, miután kicsiben alaposan kitanulmányozta a termelés módját.

M. I. A szeszes italokat is a hízaló tulajdonságú italok közé kell sorolni. Megállapították ugyanis, hogy a szervezetben a szeszes italokban levő zsírból zsírlerakódás képződik. Aki például mindennap megiszik egy korsó sört, vagy egy negyedliter bort, annak szervezetében az elfogyasztott szeszes italokból egy év alatt 7 kiló zsír rakódik le. A víz önmagában nem hízaló, azonban a sok folyadék a szervezetben hozzájárul ahhoz, hogy a szervezet hízékonyvá váljék.

Z. F. Valóban lehet nálunk is fügefát nevelni. Sőt meleg fekvésben a fügefafa rendszeresen

Készüljünk a karácsonyi színelőadásokra

<i>Agoston:</i> Hazatérés. (Karácsonyi falusi életkép) 2 nő és 3 férfi szereplővel	— — — — —	
" Megtalált boldogság (Bethlehemes álomjelenet egy külvárosi munkásalakásban 14-15 szereplővel, a kettő együtt	— — — — —	Lei 15.—
<i>Bándy:</i> Jézuska hozzád jöttünk. (Karácsonyi jelenet 3 képben, 7 nő és 4 férfi és angyalok)	— — — — —	Lei 25.—
" Kati menekül (Női monolog) a kettő együtt	— — — — —	Lei 34.—
<i>Bóhdaneczky:</i> Karácsony. (Jelenet egy városi sétatéren, 2 férfi és 2 gyermek szereplővel)	— — — — —	Lei 31.—
<i>Erdey:</i> A porszivó. (Humoros karácsonyi színjáték 3 felvonásban 5 nő és 2 férfi szereplővel)	— — — — —	Lei 9.—
<i>Erdősi:</i> Angyalszivek karácsonya. (Jelenet 12-20 leány, vagy fiúgyermek szereplővel)	— — — — —	Lei 24.—
" A gyermek diadala. (Bibliai színjáték 3 felvonásban 18-20 férfi szereplővel)	— — — — —	Lei 24.—
" Győzedelmes szeretet. (Bibliai színjáték 3 felvonásban 13 férfi szereplővel)	— — — — —	Lei 50.—
<i>Feysz:</i> Karácsonyi misztérium. (Bibliai színjáték 7 felvonásban 40-50 szereplővel)	— — — — —	Lei 70.—
<i>Gárdonyi:</i> Karácsonyi álom. (Bethlehemes játék 3 felvonásban 21 férfi, 6 nő szereplővel)	— — — — —	Lei 25.—
<i>Kovács:</i> Karácsonyi pásztorjáték. (1 felvonásban, 1 nő és 10 férfi szereplővel)	— — — — —	Lei 42.—
<i>Szabó:</i> Bethlehemi baktér. (3 felvonásban, 5 nő, 6 férfi 3 fiúgyermek szereplővel, kottával)	— — — — —	Lei 18.—
<i>Székelly Miklós:</i> A mosónő gyermekei (1 felvonásban, 6 leány, 4 fiúgyermek szereplővel — Egy karácsonyfa története (1 felvonásban 8 leány és 8 fiúgyermek szereplővel, karácsony estére) a kettő együtt	— — — — —	Lei 20.—

A fenti könyvek megrendelhetők a rendelés összegének és egy könyvnel 8— Lei, több könyvnel 15— Lei postaköltségnek előzetes beküldése mellett, a **Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Részv.-Társ.** Székhelyén, L. P. 5. Cluj-Kolozsvár címére.

hoz termést. Csupán a téli takarására kell nagy gondot fordítani. Ha ugyanis a fügefa fiatal hajtásai télen át megfagynak, a fügefa megint töröl kell, hogy kihajtson és ebben az esetben természetesen kevés gyümölcsöt fog hozni. A fügefa téli elfedésére legjobban bevált mód, ha azt úgy végezzük, mint ahogyan a rózsát szoktuk lefedni. Tehát ne szalmával, náddal vagy kóróval burkoljuk be a fügefa ágait, hanem hajtsuk le azokat és földdel takarjuk el. Csak akkor szabad az ágakat kitakarni, amikor már fagytól egyáltalában nem lehet tartani.

Apróhirdetések

Minden szó 4, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb hirdetés 50 lej. Állástkeresők részére 20 szóig 10 lej. — Előfizetőinknek minden szó 3, vastagabb betűvel 6 lej. Az apróhirdetési díj előre fizetendő. Jelégés leveleket csak a portó beküldése esetén továbbítunk. Ugyisint az érdeklődésekre is csak úgy adunk választ, ha a válasz lev. lapot mellékelik, vagy bélyegben küldik be a portóköltséget.

Kertészt keresek, ki a virág- és veteménykertészethez ért. Br. Bánffy Dániel gazdasága, Ciuguzel—Fugad, p. u. Aiud, jud. Alba.

Januárra kerestetik pincekezelésben, szőlő- és gyümölcstermelésben szakképzettséggel és gyakorlatlalt bíró egyén, továbbá egy mezőgazdasági, lehetőleg erdőkezeléshez is értő ispán. Bizonyítvány-másolatok igénymegjelöléssel küldendők: Degenfeld gazdaság, Arduşat—Erdőszáda, jud. Satu-Mare.

Keresek azonnali belépésre nőtlen gazdasági ispánt, ki a szőlőkezelésben és méhészetben jártas. Bemutatkozás csak meghívásra. Cim: Lárगतanyai gazdaság. — Ferma Larga, p. Cojoena, jud. Cluj.

Önálló gazdaság keres gazdasághoz értő, szerény igényű nőt. Aki némi anyagiakkal rendelkezik előnyben. Ajánlatokat „Gazdaság” jelígre a kiadóba.

Szerkesztői üzenetek

Alább felsoroltaknak köszönetet mondunk a bejelentett új előfizelőkért.

L. A. Feketegyarmat. M. A. Magyarózd. K. D. Csikdelne. D. K. Szilágyfőkeresztur. G. S. Bunyaszekszárd

ELŐFIZETŐINKHEZ! Amint előző számainkban közöltük, megbizottaink felkeresik azon előfizetőinket, akik hátrálékban vannak, hogy az előfizetési hátrálékukat tőlük felvegyék. Ezen megbizottaink közül Vinczeffy Sándor Csikvármegyének gyermekgyógyi járásában levő előfizetőinket látogatja meg. — Kováts Endre Szilágy megyének tasnádi, nagykarolyi és érmihályfalvi járásaiban levő előfizetőinket keresi fel. Török István Kisküküllő, Alsóféher és Torda megyei előfizetőinket keresi fel. — Tóth Imre tovább folytatja Krassó, Szörény és Temes megyében munkáját. Felkérjük azon előfizetőinket, akik még nem rendezték folyó év végéig szóló hátrálékaikat, sziveskedjenek megbizottainknak szabályszerű nyugta ellenében kifizetni. Azon előfizetőinket, akikhez ez alkalommal nem küldhetünk megbizottakat, felkérjük, hogy a lap-példányaikhoz mellékelik és kitöltött postauladvány felhasználásával küldjék be az ott feltüntetett összeget.

Cs. Gy. Gátalja. Érdeklődésére közöljük, hogy a kért könyvet nem küldhetjük meg, mert az nálunk nincsen raktáron, ellenben forduljon a megadott berlini címhez, ahonnan kérésére megküldik. Hivatkozzék a számra, amely a hirdetés legalján van és írhat magyar nyelven is.

G. M. Erdőd. A lapot címére minden héten rendszeren elküldjük. Ugy látjuk, hogy a hiba a kézbesítésnél van s így kérjük a postát felelősségre vonni.

A következő befolyt pénzeket nyugtázzuk: K. F. J. Kisiratos 155, Özv. M. A-né Érkenéz 340 (1939 dec. 31-ig), D. Gy. Biharfői-egyháza 155, N. G. Hegyközcsatár 900 (lev. lapja szerint könyvelve), M. S. Kispereg 130, J. M. Szederhát 300, N. G. Vadász 155, M. K. Zimándköz 155, B. M. és Sz. S. Ant 155—155, N. L. Árpád 120, B. L. Tamásda 155, Ifj. B. M. Árpád 150, R. Gy. T. Kovászna 155, V. D. Akosfalva 155, K. D. Koronka 155, Ifj. F. L. Hosszúmező 155, B. S. Héjjasfalva 155, B. L. Szamosdob 155, T. J. Erdengeleg 75, Id. K. I. Hosszúmező 180, Sch. F. Csanáros 2500, M. Ö. Torda 150, K. J. Sz. Magyaró 150 (r. 1939 dec. 31-ig), Id. P. I. és K. O. L. Erdőgyorok 155—155, m. S. S. Árpád 155, H. L. Albis 155, O. K. Hegyközpályi 155, G. I. és Id. F. M. Erdőgyorok 130—130, M. G. Vadász 155, Özv. Ny. A-né Simonyifalva 155, B. L. Gyergyófalfalu 155, F. J. Csikszentdomokos 143, K. B. Pipe 155, Csávásról: D. Gy. 150, P. I. 150 és G. F. 150, Sz. F. Vadad 155, K. Z. Torboszló 150, Özv. P. S-né Máramarossziget 150, M. Z. Szinerváralja 155, K. E. Apahegy 155, Ifj. B. Zs. Nagymon 130, K. J. Szolnokháza 155, A. D. és M. M. Szederjes 150—150, K. F. Mezőterem 288, Sz. Gy. Szilágykövesd 100, Cs. F. Selymesilosvá 155, M. F. Parajd 150 (r. 1940 évre), R. B. Torda 150 (r. 1938. évre), Özv. K. J-né Vadász 155, B. M. K-6 Belényesújlak 205, K. Gy. Nemeshodos 200, B. L. Bihar-szentandrás 155, K. A. Miháza 75, G. M. Erdőd 155 lej.

Táne, a világ ősi szenvedélye. Rendkívül érdekes képekkel illusztrált cikket közöl erről a Délibáb új száma, amely gazdag tartalommal jelent meg.

Laptulajdonos: Magyar Nép R. T.

Főszerkesztő: Gyallay Domokos.

Felelős szerkesztő és ügy. igazgató: dr. Szász Ferenc.

Minerva Rt. nyomdája Kolozsvár.

Egy hid történelmi ünnepe.

Budapesten ezelőtt 90 évvel avatták föl a Duna első állandó hidját, a Lánchidat. Amint ismeretes, ezt a nagyszerű alkotást Széchenyi István hívta életre. A hidnak nemcsak a gazdasági életben, hanem a politikában is fontos sze-

repe volt. Itt ugyanis megszűntek a nemesi kiváltságok, a hidon mindenkinek vámot kellett fizetnie. A hid ma, kilencven év után is jó állapotban van. Egyik büszkesége a magyar fővárosnak.

Nincs különbség!

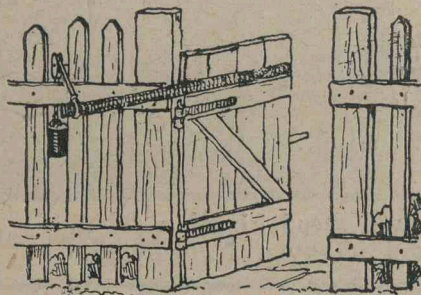

Németországban mindenki kötelességünk érzi, hogy a háború harcaiból vagy munkáiból kivegye részét. Képünk tanúsága szerint Berlinben egyik politikai vezető-ember targoncával vesz részt a közösen elhordásában. A közös ügyért való járadozást, amint képünk is mutatja, jó kedvvel végzik az emberek.

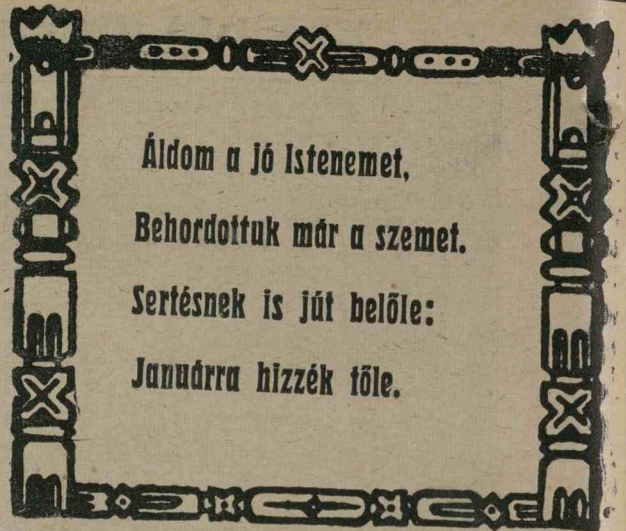
Tanuld meg!

Hogyan készítünk önműködőleg csukódó ajtót?

Nagyon sokszor szeretnők, hogy a kert, vagy udvar kapuja magától csukódjék be. Kereskedésekben drága pénzen lehet is erre a célra különböző szerkezeteket kapni, a célt azonban kis ügyességgel, minden kiadás nélkül, házilag ké-

sztett berendezés segítségével is el lehet érni. Képünkön bemutatjuk, hogy miképpen kell a szerkezetet elkészíteni. A kinyitló ajtó belső felére egy lécet, vagy rudat szerelünk, úgy, hogy az ajtó sarka felé kiálljon. A kiálló végre sullyal ellátott zsinetet kötünk és ezt átvetjük a kerítés tetjén arra az oldalra, amerre az ajtó nyílik. Hogy a berendezést kiméljük, a zsineg alá kis karikát, vagy csigakereket helyezünk. A súly az ajtót mindig becsukott állapotban tartja.

Áldom a jó Istenemet,
Behordottuk már a szemet.
Sertésnek is jút belőle:
Janúrra hizzék tőle.

Vigyázz magadra!

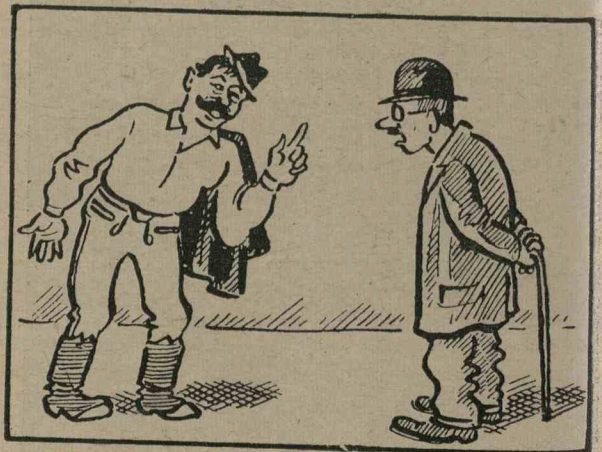
Szesszel mosd ki jól a sebet
Vizzel könnyen fertőzheted!

Mennyi cukrot tegyünk a teába?

A hűvös idő beálltával a rendes teaforrázat, vagy herbatea kitünő italt szolgáltat. A teakészítés szabályait minden gazdasszony ismeri, tudja, hogy a rendes teát önteni kell, a herbateákat pedig addig főzzük, amíg azoknak hatóanyagát a víz kivonja. A legjobb izüre főzött teát is el lehet rontani, ha sok cukrot teszünk bele. Minden teá-

nak megvan ugyanis a maga kellemes illata és íze. Ha sok cukrot teszünk a teába, a cukor a tea kellemes ízét elnyomja és aki issza, csak édességet érez. Minthogy a teába tett cukrot, ha már éppen tápanyagnak szántuk, más formában is el lehet fogyasztani, azt ajánljuk, hogy a teába senki se tegyen sok cukrot. Két kocka cukor bőségesen elegendő. Három kocka nem sok, de 4—5 kockával határozottan rontunk a tea ízén. Nehány csepp rum, vagy citromlé nincs a tea ízének ártalmára.

A javíthatatlan.

A tanító megállítja az utcán Mihály bácsit, aki részegen tántorog hazafelé:

— Ember, már megint leitta magát! Mikor akar már új, rendesebb életet kezdeni?

— Ahhoz már késő van! — mondja Mihály bácsi.

— Ahhoz soha sincs késő!

— Ugy? — véli Mihály bácsi, — akkor hát ráérek még egy kicsit.

Kiadja a „Magyar Nép” Rt. Cluj, Str. Baron L. Pop 5. — Minerva Rt. nyomdája, Kolozsvár. 4633